

Les últimes lletres

El déu de les coses petites

MARTIN, Miquel.

L'estratègia de la gallina.

(Finalista del Ramon Llull 1999).

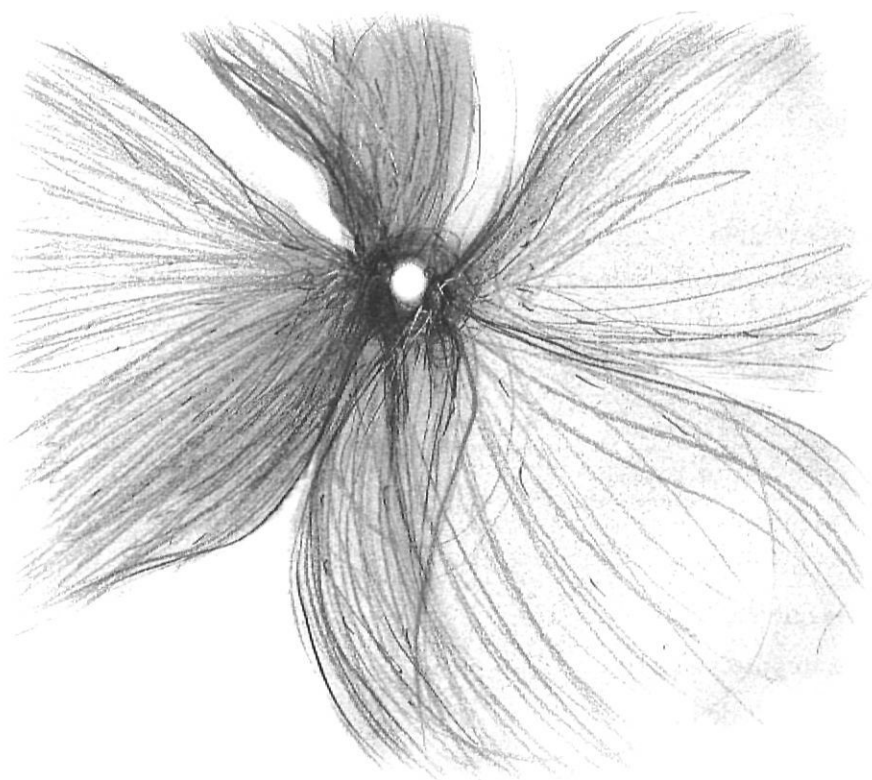
Columna, Barcelona.

274 pàgines.

En el terrabastall de la literatura actual, apressada pel mercat i el màrqueting, a la novel·la catalana li costa afermar-se. Alguns crítics, referint-se a les publicacions del país, malden per començar de zero, potser perquè la moguda cultural pateix una dissociació alarmant entre lectors, premis literaris i títols. Avui, és difícil conjugar èxit i qualitat. Els autors que ho fan són escassos: la clatellada moral de l'escepticisme cínic d'Houellebecq o la sensibilitat i inquietant presència del salvatgisme latent de

Murakami (molt recomanable la darrera traducció, *Sputnik, el meu amor*). Ambdós traspuen sentiments i força. En aquest sentit, la ficció de Martín (Begur, 1969) està ben construïda, té un final inesperat, que relativitza la lectura anterior i la capgira. L'autor domina la llengua i basteix una saga familiar que gira al voltant dels ulls –la subjectivitat– del protagonista, del filòleg amb vocació de traductor. Aquest ens embranca arran del retorn a la casa familiar, el seu Braishead particular, dins l'existència d'una sèrie de vides familiars, a través de les quals trobem les batzegades d'un país que s'enlluernava amb els triomfs de la màgia ofensiva del *Dream Team* i pensava, innocentment, que aquesta es feia extensiva a tots els àmbits.

Com a punt interessant, el retrat, a comptagotes, d'una generació personificada en personatges com l'amic Guillermo, en el desencís vital de la Berta, que si bé experimenten els «plaers més grans» en col·locar els seus llibres a les lleixes, mentre escolten els Beatles, o fan estades d'estudis a Anglaterra o França, acaben topant amb la realitat: un món on cada vegada és més difícil viure de la cultura i l'ensenyament.

I si bé l'existència s'entreveu a través de les biografies familiars, sembla passar-hi de puntetes, dibuixar-se en un esborrany poc reeixit. L'obra apunta allò que els crítics fan extensiu a la novel·lística del país: la *prescindibilitat*. L'autor beslluma el déu de les coses petites, en ocasions (el Camp Nou en ple èxtasi cruyffista), s'hi apropa, però la necessària separació formal entre autor i narrador esllangueix qualsevol intent d'endinsar-se en el terreny prohibit on només els més avesats saben trepitjar sense esfondrar-se.

Moisès de Pablo

Gorgoll el desmemoriat

Pere GORGOLL I NOELL.

Desmemòria.

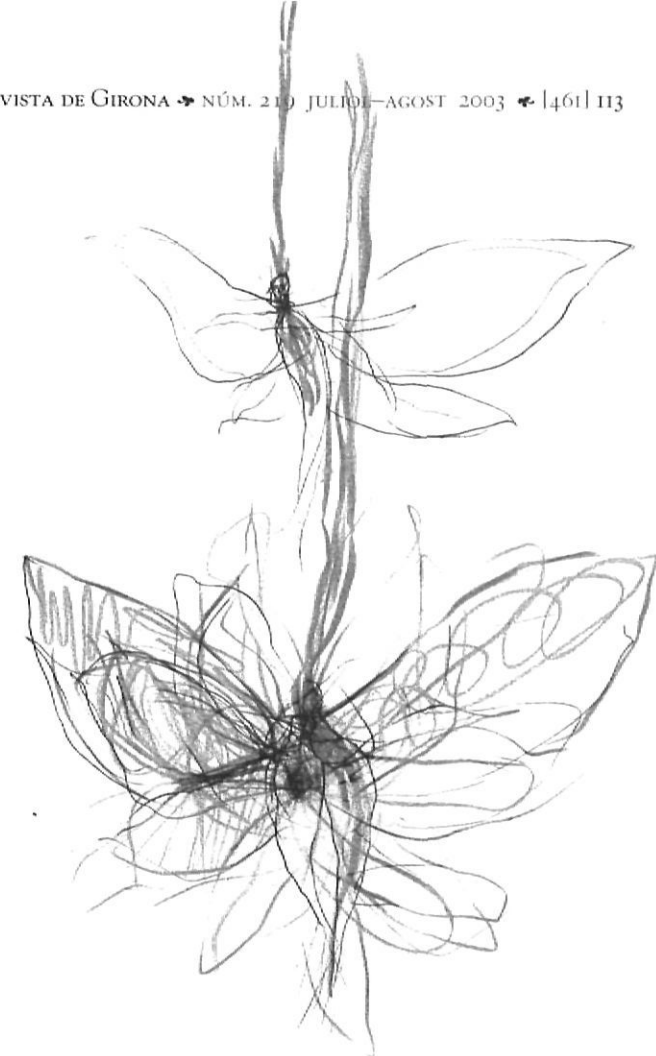
Viena Edicions, 55.

Barcelona, 2003.

54 pàgines.

Pere Gorgoll (Amer, 1962) ens invita, en el seu primer llibre, a un exercici memorístic a través del dolor provocat pel record del passat des d'un present transformador. El poeta, incapaç d'avançar cap al futur, ha de tornar al passat en un procés interioritzat i personal que l'obliga a recordar la infància mitificada viscuda al poble, entre boscos i muntanyes, en un univers subjectiu ple d'imatges oníriques que es converteix en escenari de múltiples passions. En aquest paisatge recuperat, la veu poètica es dirigeix a l'ombra d'una antiga amant, tot recuperant l'intens dolor davant la impossibilitat d'aconseguir el desig del cos femení, *Ara sabem que mai no serem un*.

Desmemòria, premi de poesia Joan Llacuna d'Igualada (2002), és un llibre de poemes dividit en tres parts, però escrit i llegit com un conjunt unitari, amb una evolució subjectiva del procés memorístic. El poeta recorda el seu passat, la infància, i reviu el desig innocent i alhora possessiu de la relació sexual. Aquest instint agressiu de possessió

no pot tenir altre fi que la destrucció d'allò desitjat. L'absència ocupa la segona part, el record s'inunda de somnis, «desitjos recordats», i tot es converteix en fum i ombres que han de ser dissipades. El poeta, de retorn del viatge, gairebé buit de records i aferrat a l'oblit, se'ns presenta amb forces renovades per, ara sí, deixar el passat i tirar endavant en solitud.

L'escriptor americà ens adverteix de la necessitat d'aturar-nos, de mirar el passat i reflexionar sobre com hem esdevingut allò que som i, de fet, tenir una major certesa del que som realment. Un exercici d'introspecció cada vegada més inusual en un món accelerat, on no hi ha temps per als records i on només té valor el futur.

Pere Gorgoll rebutja, influenciat pel simbolisme francès (Rimbaud), una poesia retòrica i de complexitat formal, ens parla amb un llenguatge ple de vida i sentiment. El seu viatge intel·lectual enmig dels records esdevé cada vegada més sensorial: el poeta toca, mira, escolta, se sent maltractat pel vent, encès pel sol, i també desitja la carn o corre pels boscos. Com més avancem en la lectura, més sentim ressonar paraules com *memòria*, *record*, *somni*, *fum*, *cos*, *aigües mortes*, mots que ben aviat esdevenen símbols o imatges que adquireixen un nou i subjectiu significat. El poeta parteix del record per endinsar-se en el present de la seva pròpia vida, conscient que és impossible la desmemòria si abans no hem fet memòria.

Albert Carol Bruguera